

Lasten ja nuorten ja Etelä- Karjalan malli – ehdotus kuntaneuvotteluihin 2025

17.6.2025

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

1. Tausta ja perustelut

1. Tausta ja perustelut

Etelä-Karjalassa lasten ja nuorten määrän ennustetaan laskevan merkittävästi: vuoteen 2030 mennessä -21 %, vuoteen 2040 mennessä -28 % (vrt. 2020). Tämä tarkoittaa, että jokaisen nuoren hyvinvointi vaikuttaa yhä suuremmin koko maakunnan elinvoimaan ja vetovoimaan. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin osalta monissa mittareissa on hälyttävää **heikennystä lisääntyvinä ilmiöinä**, kuten

- **Syrjäytyneisyys ja yksinäisyys**
- **Ahdistuneisuus ja itsetuhoisuus**
- **Käytöshäiriöt varhaiskasvatuksessa ja kouluissa sekä muut häiriökäyttäytymisen ilmiöt**
- **Kotiväkivalta**
- **Päihteiden käyttö sekä nuorilla että perheissä**
- **Lastensuojelun tarve, ml laitossijoitukset**

Mm. vuoden 2025 Päihdetilannekysely osoittaa hälyttävää kehitystä:

- Aikuisten havainnot alaikäisten huumausaineiden ja alkoholin käytöstä ovat nousseet.
- Yli 90 % aikuisista pitää puuttumista nuorten päihteiden käyttöön vanhempien vastuuna, mutta toivovat myös yhteiskunnallista tukea.
- Nuorista suuri osa ei tiedä, mistä hakea apua – tietoisuus tuen saatavuudesta on heikentynyt selvästi verrattuna edellisiin vuosiin.
- Nuorten toiveita ehkäisevään työhön ovat: esimerkin näyttäminen, avoimuus keskustelussa, harrastusten tukeminen, ja päihteiden saatavuuden rajoittaminen.

2. Planet Youth -toimintamalli ratkaisuna

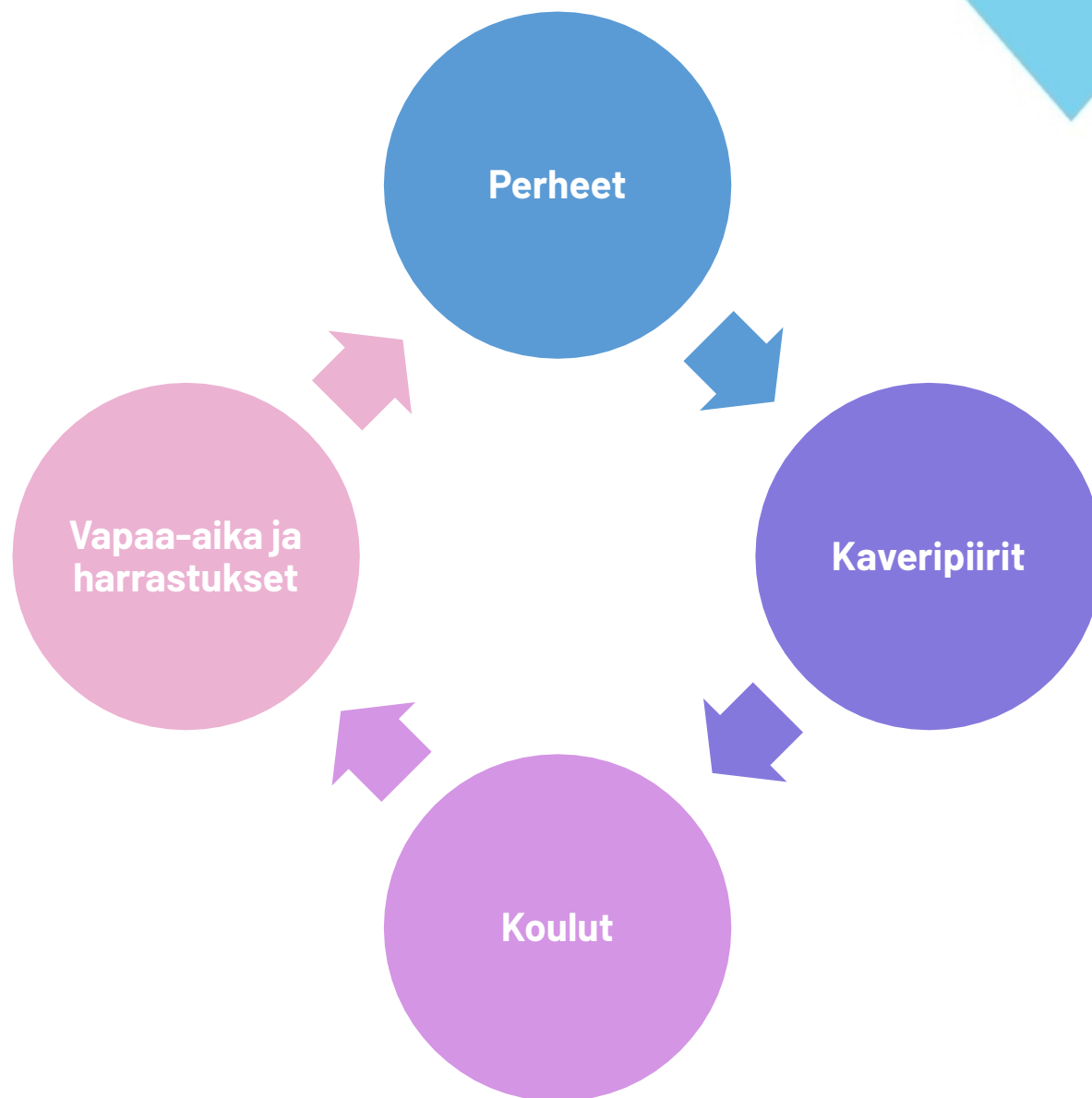
Planet Youth -malli on tutkittuun tietoon perustuva, vaikuttavaksi toistuen eri maissa todettu, väestötason ehkäisevä toimintamalli, joka vahvistaa nuorten suojaavia tekijöitä, kuten perheiden osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja merkityksellistä vapaa-aikaa. Se ei ole yksittäinen projekti, vaan **strateginen muutos toimintarakenteissa ja lasten ja nuorten elinympäristössä**.

Ekhva ehdottaa, että Etelä-Karjalan kunnat yhdessä Ekhvan kanssa:

- Sitoutuvat yhteiseen **Planet Youth -toimintamallin käyttöönottoon vuosiksi 2026–2031**.
- **Rakentavat pitkäjänteisen yhteisöllisen toimintakulttuurin**, jossa lasten ja nuorten kasvuympäristöä suojellaan jo ennalta ("yläjuoksulla").

3. Tavoitteet vuoteen 2035

- Vähemmän syrjäytyneitä nuoria
 - Vähemmän ahdistuneisuutta, väkivaltaa ja häiriökäyttäytymistä koulussa ja vapaa-ajalla
 - Alaikäisten ja perheiden päihteiden käytön selvä väheneminen
 - Lisää vastuullista vanhemmuutta ja yhteisöllisyyttä
-
- Opimme ottamaan PY-toimintamallin kokonaisuudessaan omaksi, jatkuvasti kehittyväksi toiminnaksi

4. Yhteistyörakenne ja resurssit

Ehdotamme, että:

Sopimuskausi Planet Youthin kanssa:

- 5 vuotta (2026–2031)
- Kokonaishinta 5 vuodelle: 716 700 €
 - Ekhva: 238 900 €
 - Kunnat: 477 800 €

Esimerkki vuoden 2026 kustannuksista PY sopimuksen osalta:

- Lappeenranta: 54 600 €
- Imatra: 16 600 €
- Muut kunnat: 2690 € / kunta
- Ekhva: 45 000 €

Lisäksi

Koordinaattiorakenne:

- 1 maakuntakoordinaattori: päällikkötason toimija, kyky johtaa verkostoja ja toimia mallin keulakuvana, n. 70e/v (Ekhva & Lpr yhdessä)
- 4 aluekoordinaattoria (Lpr, Imatra, L-Saimaa, Pohjoinen): Lpr ja Imatra n. 50te/v (per kaupunki) ja muut kunnat 15-20te/v (per kunta)
- **Ohjelmaa ohjataan ohjausryhmällä** ja omistajuus säilytetään kuntien ja Ekhvan ylimmässä johdossa (kaupungin/kunnanjohto, hva-johtaja)
 - Tärkeimpien sidosryhmien edustus Poliisi, Seurakunta, muut

Toimeenpanon vuosibudjetit Yhteensä PY+ em. Resurssit (2026):

- Ekhva: n. 100 000 € (+ mahdolliset muut toimenpidevaraukset)
- Lappeenranta: n. 140 000 € (+ mahdolliset muut toimenpidevaraukset)
- Imatra: n. 67 000 € (+ mahdolliset muut toimenpidevaraukset)
- Muut kunnat: n. 23 000 € (+ mahdolliset muut toimenpidevaraukset)
- Indeksikorotus n. 3 % vuosittain, sitoutuminen 5 vuodeksi

5. Hyödyt kunnille ja Ekhvalle

- Selkeä, tutkittuun tietoon perustuva malli lasten ja nuorten hyvinvointia edistävään ehkäisevään, laaja-alaiseen työhön
- Parannetaan lasten ja nuorten hyvinvointia pysyvästi
- Vahvistetaan perheiden ja yhteisöjen kykyä kasvattaa lapsia ikätasolle sopivassa, turvallisessa ja päihteettömässä ympäristössä
- Pitkällä aikavälillä vähennetään tarvetta raskaammille palveluille ja niiden kustannuksia
- Lisätään Etelä-Karjalan maakunnan vetovoimaa lapsiperheille

6. Ehdotettu eteneminen

- Kuntien sitoutuminen yhteistyöhön syksyllä 2025 kuntaneuvotteluissa 29.8. ja huomioiminen 2026 talousarviovalmisteluissa ja taloussuunnitelmissa 2027→
- Sopimuksen allekirjoitus loppuvuonna 2025 (tai viimeistään alkuvuonna 2026)
- Ensimmäinen **koordinoituvaihe ja järjestäytyminen** 2026, **systemaattiset toimenpiteet** tiedonkeruun pohjalta 2027 alkaen
- Jatkuva seuranta ja vaikuttavuusarviointi koko sopimuskauden ajan